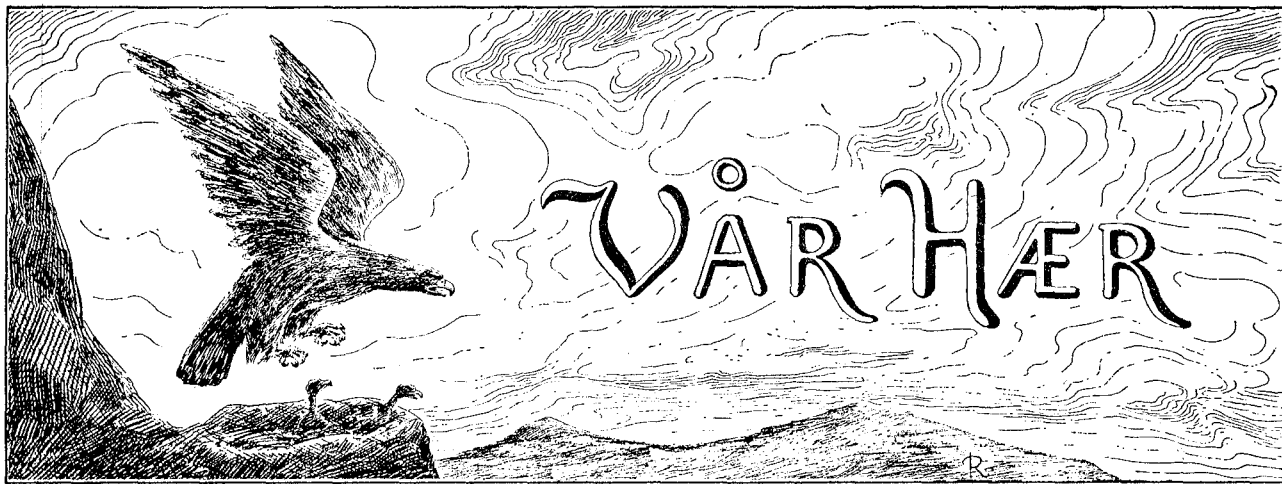

Nr. 22 - 26. årg.

ORGAN FOR HÆRENS FASTLØNTE OFFICERERS LANDSFORENING

15. novbr. 1937

INNHold: Skal Norge fremdeles ligge forsvarsløst mot luftangrep? * Luftforsvarets organisasjon. Av oberst Klingenberg. * Funderinger fra hesteryggen. Av oberst Østbye. * Opium for folket. Av kaptein L. O. Klingenberg. * Bør „Vår Hær“ bli ukeblad? Av major Jan Kielland. * Hestene og våbenøvelsene. * En tank går over en klopp. * De militære jaguttrykk. Borgerkrigen i Spania. Av kaptein L'orange. * Norges sjøvæbning 1750—1809.

Skal Norge fremdeles ligge forsvarsløst mot luftangrep?

Åpent brev til Militærkomiteen.

Militærkomiteen begynner i disse dager sin behandling av luftforsvarets organisasjon. Komiteen har tidligere gitt uttrykk for at den betrakter sin oppgave som vanskelig. Oppgaven er også vanskelig. Den går bl. a. ut på å skifte sol og vind mellom Kommanderende General og Kommanderende Admiral i det centrale spørsmål — felles luftforsvar eller ikke. Det vilde imidlertid være en ulykke om komiteen fra først av samler sin oppmerksomhet om dette spørsmål, hvor viktig det enn er.

Det grunnleggende spørsmål i saken er nemlig et annet. Og det går ut på: vil komiteen gå inn for å bringe vårt luftforsvar på fote eller ikke? Vil den være med på å ta det løft som nu må til om vårt luftforsvar skal få noen effektivitet av betydning? Hvis komiteen går til sitt arbeide uten bevisst vilje til å ta et slikt løft, må det resultat den kommer til bli utilfredsstillende.

Vårt luftforsvar er idag så skrøpelig som vel mulig. Dets effektivitet er så minimal at vårt folk vilde bli rystet hvis det kjente den. På grunn av utilstrekkelige bevilgninger gjennom en årrekke har våre 2 flyvevåben knapt et eneste virkelig moderne fly av tilfredsstillende konstruksjon og det vi har av moderne luftvernsskanoner med tilhørende instrumenter kan antagelig telles på fingrene. Luftforsvarets eldre materiell vil også være til liten nytte, fordi den overveiende del av det personell som

skal betjene det, har et øvelsesnivå så lavt at det ikke er langt fra den rene vankundighet.

La oss resymere hvad man kan lese ut av det dokument som ligger til grunn for Militærkomiteens arbeide. Dette dokument er St. med. nr. 38/1937 «Om organisasjon av luftforsvaret»:

Av fly til bruk ved speiding fra luften (speidefly) har vi ialt ca. 30—40 som kan gjøres brukbare som feltfly. De tilhører typer som er uteksperimentert for 10—12 år siden og som i enhver henseende er minderverdige sammenlignet med moderne fly.

Av fly til bruk under kamp i luften (jagere) har vi sier og skriver 3. Det er en prøveleveranse som har vist sig ikke å holde mål.

Av fly for slipping av torpedoer fra luften (torpedofly) har vi 8 av en 13 år gammel type som forlengst er satt på museum i andre land.

Med slikt materiell er det altså at noe av den kjekste ungdom vi har skal sette livet på spill overfor moderne utstyrte fiender, hvis alvoret skulde melde sig. Disse menn vil gå i den sikre død, og med dem restene av våre flyvevåben.

På våre flyvestasjoner skorter det idag på bygninger av «nær sagt alle slags». Og de flyveplasser vi rår over er så fåtallige at en fiende fra en av Europas hoved-

steder kan dirigere sine bombefly direkte dit hvor våre fly vil være å finne og der kanskje sette dem ut av spillet før de engang har fått anledning til å gå i luften.

Våre *luftvernkanoner* er for størstedelen anskaffet under Verdenskrigen eller like etter. De er helt umoderne og det personell som skal betjene dem «har ikke kunnet erhverve sig noen nevneverdig øvelse». Hvilken av grunn åpner sig ikke her!

Av *luftvarsling* har ikke kunnet forberedes noen varsling utenfor kystlinjen. Praktisk talt alle våre byer og minst 2/3 av vår civile befolkning kan altså ikke gjøre sig håp om engang å få noe *varsel* før ulykken er over dem. For den spede luftvarsling som er planlagt, mangler størstedelen av det nødvendige telefonmateriell.

Slik ser den ut den nøkne sannhet om Norges luftforsvar idag.

Vi har ikke trukket den frem for i utrengsmål å støte i basun. Vi har gjort det fordi vi anser det for enhver officers plikt efter evne å sørge for at vårt folk ikke blir ført bak lyset eller holdt i uvitenhet i et spørsmål som ansees for et livsspørsmål innen alle nasjoner idag.

Verden er i en mere urolig «fredsperiode» enn kanskje noen gang før. Og hvor uroen slår ut i lys lue er det *luftkrigen* som setter sitt nye og skrekkinngjagende preg på begivenhetene. Tenk på redslene fra Etiopia, Spania og Kina i den siste tid.

Også *vårt* folk har nylig bevist at det til en viss grad ser den mulige fare for luftangrep i øinene. Beviset er i første rekke det landsomfattende tiltak for *civilt* luftvern, som nu blir satt i sving. Men det civile luftvern er bare en av de foranstaltninger som alle verdens nasjoner nu treffer for så vidt mulig å redde sig overfor den trussel som ingen lenger våger å se bort fra. Den annen likeså nødvendige foranstaltning er styrkelsen av det *militære* luftforsvar. Hvilke fantastiske beløp som nu ofres på denne konto skal vi ikke komme inn på her, men bare minne om at vårt naboland *Sverige* ifjor fant å måtte øke sitt flyvevåbens budgett fra 6 til 28 millioner, og å styrke sitt luftvernsartilleri i tilsvarende grad. Det gir noe å tenke på for oss! Og *Sverige* har gjort dette utelukkende for å øke chansen til å bevare sin nøytralitet. Et militært beredskap er, som utenriksminister *Sandler* nylig pekte på, den selvfølgelige forutsetning for en bevisst nøytralitetspolitikk i våre dager.

Kan man i betragtning av vår geografiske beliggenhet, tenke sig noe mere nærliggende militært påtrykksmiddel overfor Norge under en europeisk krig enn *trussel om luftangrep*? Desto viktigere blir da for oss å ruste oss efter evne mot en slik mulighet.

Hvor langt hjelper et *civilt* luftvern hvis fiendens bombefly kan boltre sig i fredsmessig sikkerhet over våre byer fordi vi praktisk talt ikke har noe å sette imot, som virkelig er farlig for dem? Og hvorledes vil det civile luftvern være stillet hvis den militære luftvarsling, slik som tilfellet er idag, mangler evne til å varsle det i tide?

Den foran nevnte St.med. 38/1937 inneholder forslag til å avhjelpe de værste mangler ved vårt luftforsvar. Tar dette forslag sikte på «*oprustning*»? Nei og atter nei! Det sikter i sine hovedtrekk bare til å virkeliggjøre den opsetning med luftforsvars-midler som Stortinget i 1933 med mange forbehold fant til nød forsvarlig i Locarno-åndens gyllne tid, under den uttrykkelige forutsetning at opsetningen blev ytterligere styrket «straks den utenrikspolitiske situasjon begynner å utvikle sig i truende retning».

Norge ligger idag forsvarsløst mot luftangrep. Vi mangler endog storparten av de fly som vil være forutsetningen for en effektiv opsynstjeneste langs vår kyst under nøytralitetsvakt.

Kan noen nordmann som handler under ansvar i dette spørsmål, undslå sig for det beskjedne løft som nu er foreslått — et løft som ikke sikter lenger enn til å bringe vårt luftforsvar op i «minimumsordningen» av 1933? Vi kan ikke tenke så ille om noca landsmann.

Nest efter dette grunnleggende spørsmål: å bringe vårt luftforsvar på fote, kommer spørsmålet om *felles ledelse* av vårt luftforsvar eller ikke.

Det er et *byggverk* som nu må reises. Skal det ha en bygmester eller 2 sideordnede? Trengs det enhet, plan og orden i byggearbeidet eller kan det stykkes op og klattes ut og dermed gjøres til en kasteball for stridende interesser? Her er det annet hovedspørsmål som Militærkomiteen nu skal svare på. *Alle andre spørsmål i saken er detaljer ved siden av disse to.*

Luftforsvarets organisasjon.

Av generalinspektøren for Hærens Flyvevåben, oberst *Klingenberg*.

Kaptein K. E. Johansen uttaler i et innlegg i «*Vår Hær*» nr. 21, 1937 bl. a.:

«Artikkelen antyder til slutt for Militærkomiteen at den ved å henvende sig til representanter for det «landmilitære syn» nok vil få nytt supplerende stoff.

I anledning herav kan det være tilstrekkelig å henvise til bilag 3 til St.med. nr. 38 hvorav fremgår at:

«Generalinspektøren for Hærens flyvevåben fremholder at den foreliggende utredning er det første alvorlige forsøk som er gjort hos oss på å gi en vurdering av flyvernes betydning i forsvaret og derigjennem å skape et grunnlag for organisasjon og bevilgningskrav.»

Når den presumtivt sakkyndige institusjon uttaler dette og dermed innrømmer at han selv tidligere ikke har maktet dette alvorlige forsøk, må man uvilkårlig spørre: